

PROTESTANTSE GEMEENTE PURMEREND

Teksten ds Jan H. Soethoudt
Doopdienst 15 oktober 2006 Taborkerk
18^e zondag na Trinitatis

Bij
Genesis 22 : 1 – 19
+ Gezang 47 Zingend geloven VIII

Markus 10 : 23 – 31

In deze viering werd de Heilige Doop bediend aan
JULILLA GEORGINA NIAMH WADEY
AODHÁN PIETER WADEY

Uitleg en verkondiging
(met enkele fragmenten in het engels vanwege de engelse familie van de doopvader)

Gemeente van de Heer,

In het doopgesprek zei moeder Annemieke Wadey-van Roden dat ze met twee verhalen uit de bijbel altijd veel moeite had:

- De vertelling dat zoveel Egyptenaren het slachtoffer waren van de bruutheid van hun farao en de bevrijding van Israël uit de slavernij.
- En dit verhaal: de Aqedat-Jitschaq – de binding van Izaäk.

En uitgerekend dit verhaal staat op het leesrooster voor vandaag.

En inderdaad: het verhaal levert tientallen vragen op, maney questions, van psychologische, theologische, filosofische, ethische aard.

Wat is dat voor God die een vader zo op de proef stelt. En waarom?

Wat is dat voor een vader, die dan geen 'nee' zegt? Wat is dat voor een jongen, die niet protesteert? Wat is dit voor verhaal?

Spelen hier oudere verhaal-tradities mee? Over goden als Moloch, aan wie kinderooffers werden gebracht. Zegt het iets dat in het eerste deel steeds verhaald wordt over God – Elohiem – een algemene godsnaam. En dat opeens de Godsnaam JHWH klinkt – Adonai! Hij die er zijn zal – als de Stem roept: Abraham, Abraham! – hier ben ik! – Raak de jongen niet aan!

Geen verhaal heeft zoveel losgemaakt. Aan verzet! Maar ook aan herkenning. Het joodse volk heeft zich in Izaäk herkend, als de zoon die gebonden wordt. Betekent holocaustum niet: brandoffer?! Maar waarom was er in Auschwitz geen stem die riep: stop! Handen af van de jongen!

Boeken vol zijn er geschreven, een hele aqeda-traditie is ontstaan, midrasjiem zijn geschreven, waarin het verhaal de basis is voor bezinning en verwerking. En de liturgie van Jom Kippoer - Grote Verzoendag bidt: 'Herinner U toch, Adonai, de gewilligheid van onze vader Izaäk, herinner U onze ellende: als Ge destijds Uw zoon op het kritieke ogenblik hebt gespaard, kunt Ge ook nú toch de Uwen niet prijsgeven ten einde toe?' We laten de vragen staan. Als volstrekt legitiem. We verdoezelen ze niet. We kunnen er ook vaak geen antwoord op geven.

Omdat ze raken aan de grote vragen die door heel de traditie van Tora, profeten, geschriften en evangelie heenspelen:

de vragen over God en mens. God, die God is en geen mens; God die groot is, en niet in onze kaders te krijgen is. Daarvoor is hij God! Aan wie Abraham zich wel toevertrouwt. Hoe dan ook. En mensen als Job zich toevertrouwen. Hoe dan ook. Al is het soms mens tegen God – en vooral: god tegen God. Voor welke God buigen wij? For which God is it we bow?

Het hele Abraham-verhaal was begonnen met die Stem, die hem riep: Ga!

Abraham was called: Get thee out of thy country.

Weggeroepen wordt Abraham. Weggeroepen om los te laten.

Los te komen van wat hem bindt: zijn land, zijn familie, de hele bestaande politieke en religieuze orde van Ur der Chaldeeën, Babel.

En op weg te gaan naar een Andere Werkelijkheid, op hoop van zegen.

Abraham is gegaan. Met alles wat en ieder die bij hem hoorde.

En gaandeweg heeft hij moeten leren vertrouwen dat die weg, die onzekere weg die hij ging, de enige weg naar het beloofde land was.

Het is de weg van iedere gelovige: een weg waarbij je de nodige zekerheden achterlaat, de nodige godsbeelden achterlaat, hoezeer die tot dan toe misschien wel veiligheid en geborgenheid boden, en op weg gaat met niets dan die Stem die je riep.

En wellicht is het de beleving van iedere gelovige dat die weg ook een beproeving is, waarin veel van je wordt gevraagd aan geloof, aan vertrouwen, aan overgave, aan toewijding. En misschien is het die beleving die hier wordt beschreven, meer nog dan dat het echt God zelf is die dit vraagt.

Die ervaring van vragen die op je afkomen: Durf ik me over te geven aan die Stem die me roept? Durf ik het oude, vertrouwde los te laten. Durf ik mijn leven, mijn verleden én mijn toekomst, vooral mijn zelfgemaakte toekomst, gebaseerd op geld en bezit, macht en potentie, los te laten?

Zo heeft Hanna, in de lijn van Sara en Rebekka een vrouw die een kind kreeg tegen alle verwachtingen in, haar zoon Samuël durven loslaten,

en afgestaan aan de ENE. Zij beseftte: mijn kind is mijn bezit niet!

Hij werd naar de tempel in Silo gebracht om daar dienst te doen bij de priester Eli en gebonden te zijn aan de Eeuwige.

Is dat wat doopouders doen? hun kinderen in vrees en beven loslaten -

is that what parents do when they ask for baptism: to let loose their children, als ze ondergaan in het doopwater, het doodswater, en hen binden aan de Eeuwige, bind them on the Everlasting, in het vertrouwen dat Deze hen zal opdreggen, en dat ze hen eens te meer zullen terugontvangen om te leven en tot hun recht te komen onder Zijn hoede!?

De Stem riep: ga! en Abraham ging: onderweg naar het land dat God hem zou laten zien. Nu is daar weer die Stem: ga! ga, met je zoon, die je liefhebt, Jitschaq, Hij-die-lacht, ga naar de berg Moriah, de berg van het zien, die God je zal laten zien. En doe hem daar opgaan als opgangsgave.

Abraham gaat, je begrijpt het misschien niet, maar hij gaat zijn weg met vertrouwen.

Tegen zijn knechten zegt hij: 'blijven jullie hier, ik ga met de jongen verder, daarna komen we (we!!) naar jullie terug.'

Ging hij er inderdaad stilzwijgend en wellicht met het lood in de schoenen vanuit dat hij de weg moest gaan, maar dat de ENE er in zou voorzien? Zoals de ENE er tot nu steeds in had voorzien?

Wat was het dilemma: gaan, breken met wat vanzelfsprekend is, en de bevrijding trouw blijven! Of: de Stem weerstaan en terugkeren naar de vleespotten van Egypte of Babel...

Abraham gaat. Hij weerstaat de verzoeking om terug te vallen.

Hij gaat, in vertrouwen op de Levende die naar je omziet, zoals die zich aan Hagar en Ismaël had openbaard.

Er wordt ook wel gewezen op de merkwaardige manier waarop Abraham het altaar voorbereidt. Normaliter wordt eerst het altaar opgebouwd, daarna wordt het offerdier geslacht, dan het bloed rond het altaar gesprengd, waarop het vuur ligt, met daarop het hout.

Maar Izaäk wordt niet gedood, Abraham is bezig met een verdragingsstactiek, hij bouwt eerst het altaar af, er zit meer verzet in dan je denkt, alsof hij de ENE uitdaagt: wil je nu echt dat ik mijn zoon ombreng? Dat is toch geen offer? Dat is moord! Vraag je dat van me?

Wat het verhaal in ieder geval vertelt is, dat het de ENE is die roept: stop!

Raak de jongen niet aan. Doe hem niets! Ik weet nu dat er één op aarde is die godvrezend is! En de redding van de toekomst gestalte geeft.

Maar dat vraagt dus geen mensenoffers.

Deze God vraagt niet dat mensen geofferd worden op het altaar van de religie, van de economie, van de oorlog, van de sex, van de drugs; opgeofferd aan onze belangen, onze verlangens.

Dat vertelt het verhaal vooral: dat geen mensenkind ooit meer geslachteerd zou worden in het verkeer, in de strijd tussen ouders, opgeofferd als kindsoldaat, als kindarbeider.

Opgeofferd aan de geldgod van Natasia in de gouden kooi van Talpa, haar kinderen huilend achterlatend.

Geen enkel belang, geen geld, geen godsdienst, geen ideologie of theologie rechtvaardigt een mensenoffer.

Not any interest, not money, no religion, no ideology or theology whatsoever, ever justifies a sacrifice of men, of children.

Het kan dan ook, juist in het licht van Genesis 22, niet waar zijn dat het, zoals de kerkvader Anselmus bedacht [overigens eerder onder invloed van het Romeinse recht, dan van Tora en evangelie], dat het de ENE zélf zou zijn als een strenge veeleisende God, wiens gunst met bloed gezocht en gekocht zou moeten worden, die de offerdood van zijn zoon Jezus zou eisen, als genoegdoening voor de zonden van de hele mensheid. Deze God vraagt geen mensenoffers, vraagt niet het offer van zijn eigen zoon.

En verzoening en vergeving is er altijd al, zingt psalm 103, ook weerslag van ervaring en beleving: 'Hij straft ons niet naar onze zonden, hij vergeldt ons niet naar onze schuld.'

Verzoenend is alleen de trouw van Jezus aan de ENE, aan de mensen, en aan zijn roeping, tot het eind toe.

En verzoenend is de trouw van de ENE aan Jezus, die Hem uit de dood opwekt en teruggeeft aan de mensen.

Als wij dopen binden wij onze kinderen aan deze mensenzoon.

We laten hen los, we leggen elke claim op hen af, zodat ze eens te meer kinderen van de bevrijder-God zullen zijn.

We staan hen af aan Gods toekomst.

Als kinderen van de belofte ontvangen we hen als gegeven, als opgestaan uit de dood.

Wij zetten hen op een weg van geloof en vertrouwen, die ervaren kán worden als een weg van beproevingen. Je geloof kan een aangevochten geloof zijn. Er zijn verzoeken in de woestijn van het leven. Verzoeken van macht en invloed, van geldzucht en hebzucht. Maar juist dan geven wij hen uit handen in het vertrouwen dat de ENE hen vasthoudt en zal doen leven.

Annemieke en Darron, en misschien wel de meesten onder ons, wij vinden dit verhaal van de binding van Izaäk een verhaal dat vragen en verontwaardiging oproept.

Ga het gevecht met de vragen maar aan, als je maar nooit deze Stem tot zwijgen brengt, die roept: Steek je hand niet uit naar dit kind, en doe hem niet wat-dan-ook aan!

Remember always this Voice: Lay not thine hand upon the lad, neither do thou any thing unto him.

Want kinderen zullen leven, Gods adem houdt hen gaande. Nu en tot in zijn Rijk.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen

Uit de gebeden:

Eeuwige, onze God,

Wij danken U dat U ons niet loslaat,

dat U ons op de huid zit,

dat U ons blijft roepen, door Woord en Geest,

dat U ons aan U bindt,

hoe lastig we dat soms ook vinden.

Houdt ons vast, God,

neem ons mee naar het beloofde land,

en behoed ons en onze kinderen ervoor dat wij wegen gaan

die afleiden van die weg.

Zo bidden wij allen tesamen: Kyrie eleison

Wij bidden vandaag met name voor kinderen die geofferd worden aan de goden van onze tijd. Goden van geld en macht.

Kinderen, opgeofferd aan de belangen van grote mensen.

Kinderen, sexueel misbruikt;

Kinderen, misbruikt als kindsoldaat of kindarbeider.

Kinderen, misbruikt als drugskoerier.

Wij bidden dat dat ophoudt!

Wij bidden dat er mensen zijn met bewogenheid die kinderen kunnen redden uit de handen van hen die niets en niemand ontzien.

Want in Uw ogen zou toch geen kind geofferd worden.

Kinderen zouden leven en spelen en gelukkig zijn!

Zo bidden wij allen tesaam: kyrie eleison.

Slotlied: Gez. 397